

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001362

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ №15-А від 06.07.2026 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Неборак Катерина Олександрівна

2. Kateryna O. Neborak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 18-06-2026

Спеціальність за освітою: Педагогіка і методика середньої освіти. Історія

Місце роботи здобувача: Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13648

Повне найменування юридичної особи: Центральнотукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Центральнотукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.05

Тема дисертації:

1. Розвиток морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти
2. Development of the moral and ethical culture of future history teachers in the educational environment of a higher education institution

Реферат/анотація:

1. У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання проблеми розвитку морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти, що полягає в обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов ефективності цього процесу. Здійснено теоретичний аналіз понятійно-категоріального апарату дослідження, що дало змогу уточнити зміст ключових понять: «культура», «професійна культура», «професійно-педагогічна культура», «морально-етична культура», «морально-етична культура майбутнього вчителя історії», «освітнє середовище закладу вищої освіти». Показано їх ієрархічну взаємопов'язаність: від культури як багатовимірного соціокультурного феномена, що визначає спосіб буття людини та суспільства, до професійно-педагогічної та морально-

етичної культури як інтегральних особистісно-професійних характеристик педагога. На основі узагальнення наукових підходів уточнено сутність поняття «морально-етична культура майбутнього вчителя історії», яке визначено як загальну структурну сукупність моральних якостей індивіда, що виявляється в системі відносин між особистістю і суспільством та у ставленні людини до самої себе і свого внутрішнього життя, що включає в себе моральні орієнтації, уявлення, переконання про життєву мету, вольові якості та високу соціальну значущість, що мотивують дії, які справляють вплив на різні сфери соціалізації педагога та охоплюють різні об'єкти моральних відносин. З'ясувано стан професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах сучасних освітніх викликів. Виявлено суперечності між задекларованими в офіційних документах пріоритетами гуманізації освіти, утвердження морально-етичних і демократичних цінностей та фрагментарним урахуванням морально-етичного компонента в освітньому процесі закладу вищої освіти; між суспільним запитом на вчителя історії як носія національної пам'яті й моральних цінностей та фактичним рівнем розвитку його морально-етичної культури. З'ясовано, що значний виховний потенціал історичної освіти використовується не повною мірою: морально-етична проблематика найчастіше представлена окремими темами чи заходами, а не наскрізною змістовою лінією підготовки, що зумовлює розрив між теоретичними знаннями майбутніх учителів історії про мораль та їх здатністю застосовувати етичні норми в реальних педагогічних ситуаціях. Виокремлено структуру, критерії, показники та рівні сформованості морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Розкрито аксіологічно-мотиваційну, когнітивну, особистісно-діяльнісну та рефлексивно-оцінювальну складові досліджуваного феномена, які в сукупності відображають єдність ціннісних орієнтацій, етичних знань, морально значущих особистісних якостей, практичних умінь і здатності до самоаналізу та самовдосконалення майбутнього педагога. Відповідно до визначеної структури обґрунтовано критерії сформованості морально-етичної культури майбутнього вчителя історії мотиваційний, когнітивний, особистісний і рефлексивно-оцінювальний та конкретизовано їх показники, зокрема наявність гуманістичних ціннісних орієнтацій і професійно значущої мотивації, знання норм педагогічної етики та здатність до моральних суджень, сформованість морально-етичних якостей і вмінь етичної поведінки у професійній взаємодії, а також розвиненість рефлексивних умінь, здатність до самооцінки й корекції власної поведінки. На основі узагальнення наукових підходів і врахування специфіки професійної підготовки майбутніх учителів історії визначено три рівні сформованості досліджуваного феномена – низький, середній і високий, які характеризують ступінь цілісності прояву моральних цінностей, етичних знань, особистісних якостей і морально відповідальної поведінки в освітньому середовищі закладу вищої освіти та становлять діагностичну основу подальшої експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов розвитку морально-етичної культури майбутніх учителів історії. Теоретично обґрунтували педагогічні умови розвитку морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти: створення сприятливого соціокультурного середовища закладу вищої освіти у процесі розвитку морально-етичної культури майбутнього вчителя історії, застосування інноваційних технологій з метою залучення майбутніх учителів історії до активного процесу розвитку морально-етичної культури, науково-дослідницька та позааудиторна діяльність як інтегративні чинники розвитку морально-етичної культури майбутнього вчителя історії. Встановлено, що сприятливе соціокультурне середовище постає як ціннісно насичений простір професійної підготовки, у межах якого забезпечується засвоєння гуманістичних норм, принципів академічної доброчесності, культури міжособистісної взаємодії, відповідальності, толерантності й поваги до людської гідності.

2. The dissertation provides a theoretical generalization and offers a novel solution to the problem of developing the moral and ethical culture of future history teachers within the educational environment of a higher education institution, which consists in substantiating and experimentally verifying the pedagogical conditions for ensuring the effectiveness of this process. A theoretical analysis of the conceptual and categorical framework of the research was carried out, which made it possible to clarify the content of the key concepts: "culture," "professional culture," "professional-pedagogical culture," "moral and ethical culture," "moral and ethical culture of the future history teacher," and "the educational environment of a higher education institution." Their hierarchical

interconnection is demonstrated: from culture as a multidimensional sociocultural phenomenon that determines the mode of existence of the individual and society to professional-pedagogical and moral-ethical culture as integral personal and professional characteristics of the teacher. On the basis of a generalization of scholarly approaches, the essence of the concept of “moral and ethical culture of the future history teacher” has been clarified and defined as an integral structural set of an individual’s moral qualities manifested in the system of relations between the individual and society, as well as in a person’s attitude toward oneself and one’s inner life. It encompasses moral orientations, ideas, beliefs regarding life purpose, volitional qualities, and a high level of social significance that motivate actions influencing various spheres of a teacher’s socialization and covering different objects of moral relations. The state of professional training of future history teachers under the conditions of contemporary educational challenges has been examined. Contradictions have been identified between the priorities of the humanization of education and the affirmation of moral, ethical, and democratic values declared in official documents, on the one hand, and the fragmentary consideration of the moral and ethical component in the educational process of higher education institutions, on the other; as well as between the social demand for a history teacher as a bearer of national memory and moral values and the actual level of development of their moral and ethical culture. It has been established that the substantial educational potential of history education is not being fully utilized: moral and ethical issues are most often represented by isolated topics or activities rather than by a cross-cutting content line throughout the training process. This results in a gap between future history teachers’ theoretical knowledge of morality and their ability to apply ethical norms in real pedagogical situations. The structure, criteria, indicators, and levels of the formation of the moral and ethical culture of future history teachers within the educational environment of a higher education institution have been identified. The axiological-motivational, cognitive, personal-activity, and reflective-evaluative components of the phenomenon under study have been characterized. Taken together, they reflect the unity of value orientations, ethical knowledge, morally significant personal qualities, practical skills, and the future teacher’s capacity for self-analysis and self-improvement. In accordance with the defined structure, the criteria for the formation of the moral and ethical culture of the future history teacher—motivational, cognitive, personal, and reflective-evaluative—have been substantiated, and their indicators have been specified. These include the presence of humanistic value orientations and professionally significant motivation, knowledge of the norms of pedagogical ethics and the ability to make moral judgments, the formation of moral and ethical qualities and skills of ethical behavior in professional interaction, as well as the development of reflective skills, the capacity for self-assessment, and the correction of one’s own behavior. On the basis of a generalization of scholarly approaches and with due regard to the specific features of the professional training of future history teachers, three levels of formation of the phenomenon under study have been distinguished— low, medium, and high. These levels characterize the degree of integrity in the manifestation of moral values, ethical knowledge, personal qualities, and morally responsible behavior within the educational environment of a higher education institution and constitute the diagnostic basis for the further experimental verification of the effectiveness of the pedagogical conditions for developing the moral and ethical culture of future history teachers.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Неборак К. О. Морально-етична культура майбутнього вчителя історії в умовах використання інноваційних методів навчання. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2022. Вип. 207. С. 87–91. DOI : 10.36550/2415-7988-2025-1-221-245-248
- 2. Неборак К. О. Розвиток морально-етичної культури майбутніх учителів історії в освітньому середовищі закладу вищої освіти. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Київ, 2023. Вип. 92. Т. 1. С. 247–252. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-207-247-252>.
- 3. Неборак К. О. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології як каталізатор розвитку морально-етичної культури майбутнього вчителя історії. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 219. С. 450–454. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-450-454>
- 4. Неборак К. О. Розвиток морально-етичних компетентностей майбутнього вчителя історії у контексті європейських освітніх стандартів. Наукові записки. Серія : Педагогічні науки. Кропивницький : ЦДУ ім. В. Винниченка, 2025. Вип. 221. С. 245–248. DOI : <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-221-245-248>
- 5. Kozlenko V., Liashenko R., Prysyazhnyi V., Polishchuk N, Neborak K. Aproximaciones a la capacidad de autodesarrollo informative del futuro professor: Una mirada politica del fenomeno. Cuestiones Politicas. 2023. Vol. 41. №78. Pp. 678–697. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.46> (Web of Science)
- 6. Неборак К. О. Роль учителя історії у формуванні морально-етичної культури. Міжнародний форум: проблеми та наукові рішення: матеріали 11-ї Міжнародної науково-практичної конференції. (Мельбурн, Австралія 6–8 квітня 2023 р.). Мельбурн, 2023. № 149. С. 114–119.
- 7. Неборак К. О. Інтеграція морально-етичних аспектів у процесі навчання майбутніх вчителів історії з використанням сучасних педагогічних підходів. Формування готовності до інноваційної професійної діяльності майбутніх фахівців: теорія і практика: збірник праць конференції III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Запоріжжя, 17 травня 2024 р.). Запоріжжя : БДПУ, 2024. С. 73–78.
- 8. Неборак К. О. Етичні аспекти використання інформаційних технологій в історичній освіті. Розвиток професійної майстерності педагога в умовах нової соціокультурної реальності: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної конференції (Тернопіль, 10–11 жовтня 2024 р.). Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2024. С. 243–245.
- 9. Неборак К. О. Інноваційні методики в педагогічній освіті та їх вплив на формування морально-етичної культури майбутнього вчителя історії. Сучасні проблеми української освіти» присвячений пам'яті професора Василя Хруща: збірник праць до Всеукраїнської науково-практичної конференції (Івано-Франківськ, 23 жовтня 2024 р.). Івано-Франківськ, 2024. С. 67–73.
- 10. Неборак К. О. Формування морально-етичних компетентностей майбутнього вчителя історії в контексті європейських освітніх цінностей. Європейський вимір освіти в Україні майбутнього: збірник праць до конференції Європейської асоціації освітнього права і політики (ELA) (Київ, 22 грудня 2025 р.). Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2026. С. 71–74.
- 11. Неборак К. О. Морально-етична культура педагога як основа використання інноваційних технологій в інклюзивній освіті. Інклюзивна освіта: психолого-педагогічний супровід, соціальна підтримка, інноваційні практики: збірник праць до Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (Кропивницький, 19 березня 2024 р.). Кропивницький : ФОП Піскова М. А., 2026. С. 85–88.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0116U003481).

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Філоненко Оксана Володимирівна
2. Oksana V. Filonenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4453-9887

Додаткова інформація: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/2458804>;
<https://scholar.google.com.ua/citations?user=qhWb7noAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

Повне найменування юридичної особи: Центральнотериторіальний державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зеленська Людмила Дмитрівна
2. Ludmyla D. Zelenska

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3324-5173

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=mSplxEAAAAAJ&hl=uk>;
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219231970>;
<https://www.webofscience.com/wos/author/record/2397411>

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Код за ЄДРПОУ: 02125585

Місцезнаходження: вул. Алчевських, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бойченко Марина Анатоліївна

2. Maryna A. Boichenko

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0543-8832

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com/citations?user=pEhPM2cAAAAJ&hl=ru&oi=sra>

Повне найменування юридичної особи: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

Код за ЄДРПОУ: 02125510

Місцезнаходження: вул. Роменська, Суми, Сумський р-н., 40002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Долинна Анна Сергіївна

2. Anna S. Dolynna

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8500-534X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Код за ЄДРПОУ: 02125094

Місцезнаходження: вул. Острозького, Вінниця, Вінницький р-н., 21100, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабенко Тетяна Василівна

2. Тетяна В. Бабенко

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5085-2779

Додаткова інформація:

https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&user=im5cKRkAAAAJ&view_op=list_works&gmla=ABEO0YoieTA9Yq9a1fO_9a4KsUGrvMDNuo-

[QUYJoCFyhqpTdtPXB03oKlBCIOqOHt7bQW6WHlc2JqzSZDQ2TRzQHAniGFvTyj9Pen8cf6p_gSg;](https://www.webofscience.com/wos/author/record/HPE-7419-2023)

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/HPE-7419-2023>

Повне найменування юридичної особи: Центральнуукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Код за ЄДРПОУ: 02125415

Місцезнаходження: вул. Шевченка, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Дубінка Микола Михайлович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Дубінка Микола Михайлович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Окольнича Тетяна Володимирівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна